

Instytut Nauk o Kulturze Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach
Wydział Sztuki i Nauk o Edukacji UŚ w Cieszynie
Europejska Komisja Nauki i Badań Międzynarodowej Organizacji Sztuki Ludowej IOV
Polska Sekcja Międzynarodowej Organizacji Sztuki Ludowej IOV
Polskie Towarzystwo Ludoznawcze Oddział Cieszyn

zapraszają na

Jubileusz 30-lecia ośrodka Etnologii i Antropologii Kulturowej
Uniwersytetu Śląskiego w Cieszynie

połączony z

17. Europejską Naukową Konferencją Kultury Ludowej IOV-WORLD

Antropologia na pograniczu – pogranicza w antropologii

Cieszyn, 22-23 października 2025 roku

Zasadniczym celem konferencji jest pogłębienie wiedzy i wymiana doświadczeń związanych z szeroko rozumianym pograniczem, zarówno w wymiarze społecznym, jak i kulturowym. Fakt ulokowania trzydziści lat temu cieszyńskiej etnologii na pograniczu polsko-czeskim sprawił, że w dotychczasowych badaniach podejmowanych w ramach tego ośrodka zawsze przewijały się dwa zasadnicze motywy: pogranicza kulturowe i związana z nimi świadomość tożsamości regionalnej i etnicznej. Spotkanie będzie więc z jednej strony okazją do świętowania jubileuszu 30-lecia funkcjonowania śląskiej etnologicznej i antropologicznej naukowo-badawczej placówki uniwersyteckiej oraz do debaty, tudzież merytorycznej refleksji, nad współczesną rolą etnologii i antropologii kulturowej jako dyscypliny otwartej na analizę, poszukiwanie i przekraczanie granic problemów badawczych oraz – w perspektywie praktycznej – na projektowanie i realizowanie wielorakich działań na rzecz społeczności lokalnych. Specyfika antropologii zasada się bowiem, przypomnijmy, nie na konkretnym, wyodrębnionym i spójnym obszarze badawczym, ale na szczególnym sposobie spojrzenia na rzeczywistość kulturową. Sprowadza się on do twórczego zadziwienia tym, co postrzegane jest w danej kulturze, w określonym momencie historycznym jako bliskie, zwyczajne i

oczywiste. Tym samym każde zjawisko włączone do kultury może się stać potencjalnym przedmiotem refleksji.

Proponując zakres dyskusji plenarnej, zaznaczamy, że wskazane poniżej zagadnienia szczegółowe stanowią jedynie sugestie dla uczestników konferencji i nie wyczerpują wszystkich możliwych ujęć problematyki.

- **pogranicze** rozumiane jako przestrzeń o specyficznych cechach społeczno-kulturowych, miejsce kontaktu/styku i wieloaspektowych praktyk składających się na kulturę pamięci, politykę tożsamości, sferę władzy, kontroli i oporu oraz pogranicze interpretowane metaforycznie, jako interdyscyplinarna przestrzeń dialogu naukowych refleksji i wymiany badawczych doświadczeń;
- **antropologia w działaniu** stanowiąca synchronizowane praktyki badawcze, służące przekładaniu ugruntowanej wiedzy teoretycznej na praktykę społeczną. Znajomość mechanizmów funkcjonowania kultur pozwala na rozwijanie kompetencji w ramach społecznych interakcji i komunikacji oraz prowadzenie działań na rzecz i wraz z badanymi społecznościami;
- **ekologia kulturowa**, której przedmiotem dociekań jest człowiek i jego kultura w kontekście zrównoważonego rozwoju, równowagi ekologicznej w środowisku przyrodniczym i społecznym; zjawiska kulturowe zachodzące w ekosystemach opartych na harmonijnym funkcjonowaniu człowieka ze środowiskiem przyrodniczym i w obrębie zdegradowanych przestrzeni postindustrialnych; relacje ludzi ze światem poza-ludzkim oraz wpływ człowieka na świat natury w dobie antropocenu; transgraniczne zarządzanie środowiskiem z uwagi na przecinanie naturalnych ekosystemów przez linie graniczne;
- **dziedzictwo kulturowe** stanowiące rodzaj kapitału, który jest wykorzystywany w obszarach polityki kulturalnej, ekonomii, przemysłach kreatywnych czy w strategii budowania tożsamości społecznej i kulturowej, bądź też traktowane jako aktywności eksplorujące dziedzictwo, czy praktyki performatywne, które w szerszej perspektywie odsłaniają mechanizmy działania kultury współczesnej; dziedzictwo pogranicza utrzymujące ciągłość kulturową ponad granicami i wpływające na tożsamość pogranicza;
- **technopłynność kultury i netnografia** będąca współcześnie jedną z najczęściej stosowanych metod badawczych. Technopłynność jako cecha wyróżniająca współczesną kulturę i determinująca zachowania społeczne oraz sposoby komunikacji. Człowiek, którego naturalnym stanem jest jednoczesne funkcjonowanie w świecie, jak i w przestrzeni wirtualnej znajduje się nieustannie na pograniczu doświadczenia i wirtualnej eksploracji. W tym rozumieniu, pogranicze może zostać potraktowane metaforycznie, jako *differentia specifica* współczesności.

Języki konferencji to: język polski i język angielski

Na zgłoszenia propozycji wystąpień czekamy do **30 czerwca 2025** r. Tytuł wystąpienia i abstrakt (do 200 słów) prosimy wysłać na adres: kinga.czerwinska@us.edu.pl

Szczegóły organizacyjne konferencji będziemy nadsyłać w najbliższych tygodniach.

Komitet naukowy i organizacyjny:

Prof. **Anna Brzowska-Krajka**, Przewodnicząca Europejskiej Komisji Nauki i Badań IOV, Przewodnicząca Polskiej Sekcji IOV

Prof. **Letizia Bindi**, University of Molise (Włochy), członkini Europejskiej Komisji Nauki i Badań IOV, Przewodnicząca Komisji Nauki i Badań, Włoska Sekcja IOV

Dr **Aija Jansone**, członkini Europejskiej Komisji Nauki i Badań IOV, Łotewska Sekcja IOV, The Ethnographic Open-Air Museum of Latvia

Dr hab. Kinga Czerwińska, prof. UŚ, członkini Europejskiej Komisji Nauki i Badań IOV,

Dr hab. Anna Drożdż, prof. UŚ

Dr hab. Jan Kajfosz, prof. UŚ

Dr hab. Katarzyna Marcol, prof. UŚ, członkini Europejskiej Komisji Nauki i Badań IOV,

Dr hab. Agnieszka Pieńczak, prof. UŚ

Dr hab. Grzegorz Studnicki, prof. UŚ

Dr Grzegorz Odoj, prof. UŚ

Dr Magdalena Szalbot

Dr Ewa Kozik

Dr Grzegorz Błahut

Dr Oskar Lubiński